

Kontaktperson
Miljöavdelningen
Naturskyddsenheten
Patrik Celandér
010-2241040
patrik.celandér@lansstyrelsen.se

Enligt sändlista

Fastställelse av skötselplan för naturreservatet Täppesås i Båstads kommun

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Länsstyrelsen har tagit fram en skötselplan för naturreservatet Täppesås i Båstads kommun.

Berörda sakägare har lämnats tillfälle att yttra sig över handlingarna.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, se Bilaga 3.
I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit enhetschef Cecilia Backe, beslutande och handläggare Patrik Celandér, föredragande.

Cecilia Backe

Patrik Celandér

Denna handling har bekräftats digitalt och har därför inga namnunderskrifter.

Bilagor

1. Skötselplan för naturreservatet Täppesås i Båstads kommun 2022-07-08
2. Yttrande och svar
3. Hur man överklagar
4. Sändlista (Publiceras ej)

Länsstyrelsen
Skåne

Skötselplan för naturreservatet Täppesås i Båstads kommun

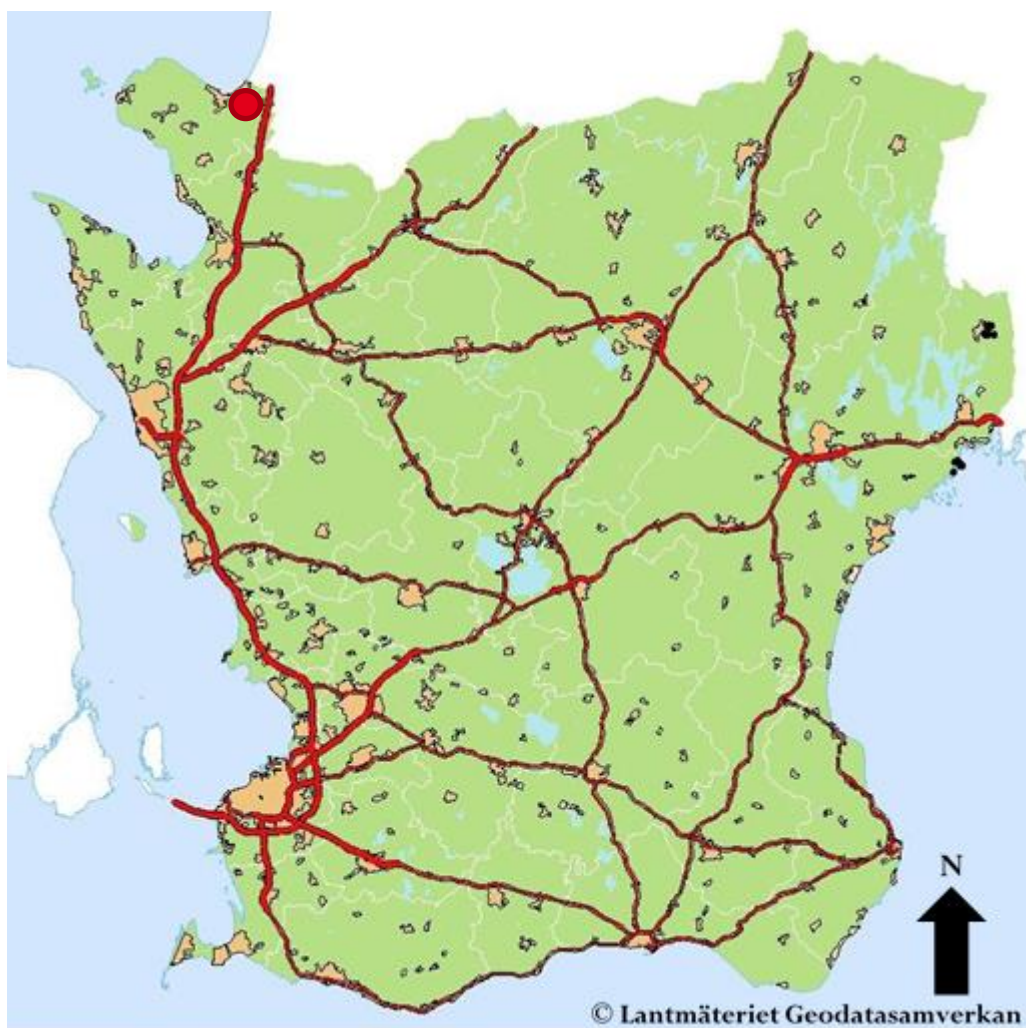

Fig.1. Den röda cirkeln anger naturreservatet Tappesås ungefärliga läge.

Reviderad skötselplan

Fastställt: 2022-07-08

Planförfattare: Patrik Celandér

Diarienummer: 511-16078-2022, 1278-205

Omslagsbild: Bokskog i Tappesås

Foton: Planförfattaren om inget annat anges

Innehållsförteckning

Inledning	4
1 Syftet med naturreservatet	5
2 Beskrivning av området	7
2.1 Administrativa uppgifter	7
2.1.1 Information om Natura 2000	7
2.2 Allmän beskrivning och bevarandevärden	8
2.2.1 Geomorfologi, hydrologi och landskapsbild	8
2.2.2 Historisk och nuvarande markanvändning samt kulturhistoria	9
2.2.3 Biologi	12
2.2.4 Friluftsliv	13
2.2.5 Vad kan påverka området negativt?	13
3 Översikt av mål, skötselåtgärder och planerad markanvändning	14
3.1 Övergripande mål	14
3.2 Generella riktlinjer och skötselåtgärder	14
3.3 Forn- och kulturmiljövård	15
3.4 Konsekvenser av klimatförändringar	15
4 Specifika mål och skötselåtgärder för skötselområdena	16
4.1 Skötselområde 1 – Skog	16
4.2 Skötselområde 2 – Betesmark	22
4.3 Skötselområde 3 – Övrigt	24
5 Friluftsliv	26
6 Jakt och fiske	26
7 Utmärkning av naturreservatets gräns	26
8 Tillsyn	27
9 Dokumentation och uppföljning	27
9.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder	27
9.2 Revidering av skötselplanen	27
10 Kostnadsansvar och prioriteringar	27
11 Röddlistade arter	29
12 Källor	29

BILAGOR

A. Skötselområdeskarta

B. Natura 2000-områdeskarta

C. Natura 2000-naturtypskarta

D. Fornlämningar

E. Friluftslivskarta

Inledning

Skötselplanen beskriver ett områdes värden enligt befintligt kunskapsläge och redogör även för hur och när dessa värden ska skötas. Bakom detta ligger syftena med bildandet av ett naturreservat. Syftena styr vilka föreskrifter (regler) som ska gälla. Föreskrifterna redovisas i det dokument där bildandet av naturreservatet beslutas. Men, för att uppnå syftena med ett naturreservat kan det också krävas en särskild skötsel - vilket redovisas i detta dokument.

Skötselplanen anger också vad som är viktigast att göra om förvaltaren av naturreservatet, dvs. den som är ansvarig för skötseln, behöver prioritera. Skötselplanen vänder sig dock inte bara till förvaltaren utan även till markägare och andra intressenter.

Länsstyrelsen har ett övergripande ansvar för att statligt bildade naturreservat sköts. Länsstyrelsen har också ansvar för tillsynen och uppföljning i statliga naturreservat. Förvaltningen kan överlåtas till andra, t.ex. en stiftelse eller den kommun där naturreservatet är beläget. De praktiska skötselåtgärderna utförs oftast av markägare, arrendatorer, entreprenörer eller andra som förvaltaren har skötselavtal med.

Skötselplanen börjar med en beskrivande del där bl.a. naturreservatets syften och vilka natur- och bevarandevärden som finns redovisas. Därefter följer en redogörelse för bevarandemålen och för hur naturreservatet ska skötas för att uppnå målen och syftena.

1 Syftet med naturreservatet

Syftet är att så långt det är möjligt bevara karaktären av vårdad ädellövskog, blandad med kulturmark och med naturskogspartier.

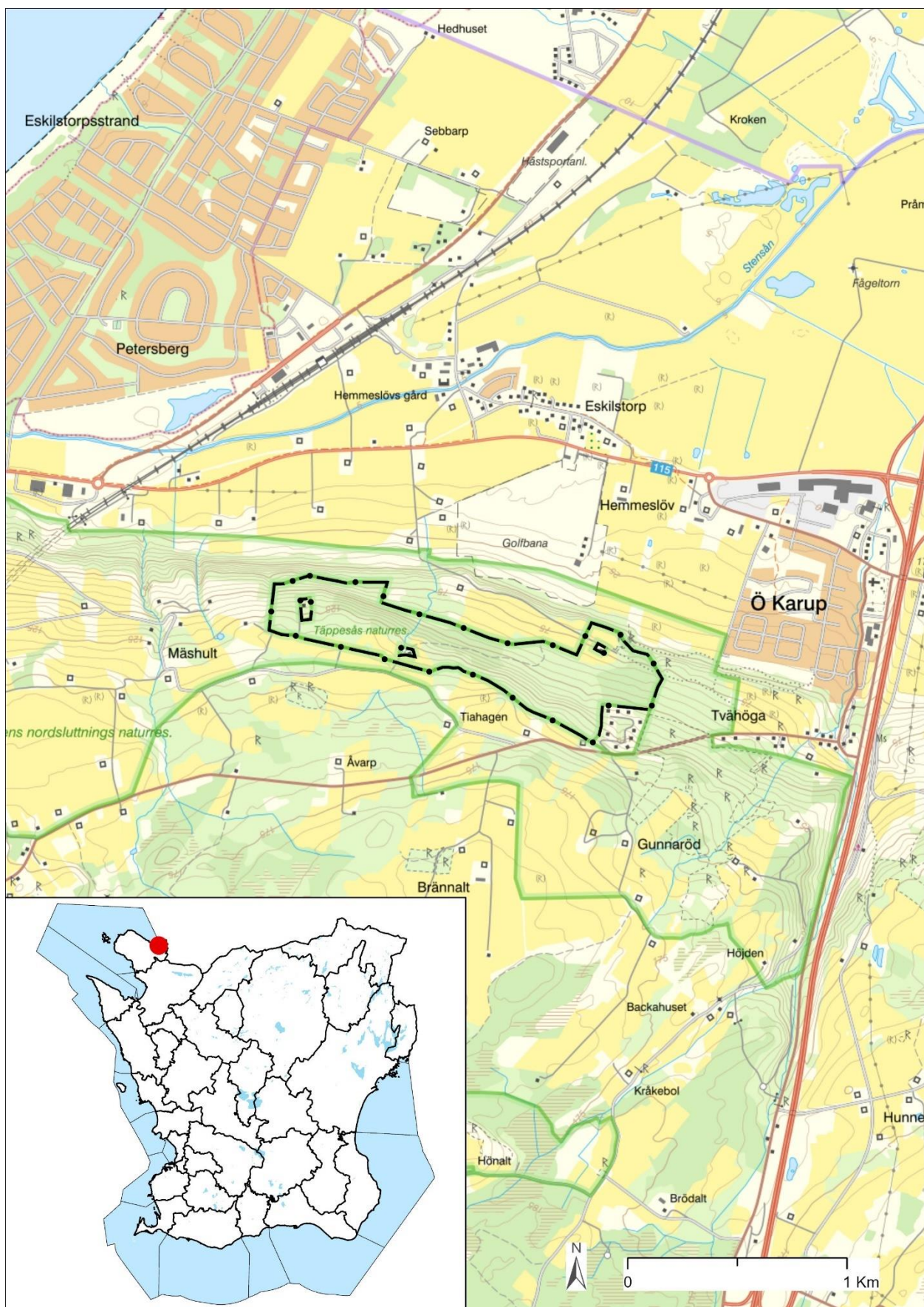

Fig. 2. Naturreservatet är markerat med svart punktstreckad linje på fastighetskartan.

2 Beskrivning av området

2.1 Administrativa uppgifter

Namn:	Täppesås
Beslutsdatum:	1979-05-28
Areal:	49,2 ha, varav vatten 0 ha
Kommun:	Båstad
Förvaltare:	Länsstyrelsen Skåne
NVR/DOS-ID¹:	2000965
Natura 2000-ID²:	Hallandsås nordsluttning SE0420283
Natura 2000-Skyddsstatus:	SCI/SAC
Gränser:	Se bilaga A
Fastighet:	Täppesås 1:21 (del av), Täppesås 1:5 (del av)
Markägarkategori:	Statlig och enskild
Läge:	Naturreservatet ligger på Hallandsåsens nordsluttning, öster om Båstad.
Centralpunkt:	E: 371549 N: 6254770 (SWEREF99 TM)
Naturgeografisk region:	Nr 8, Nordöstra Skånes skogslandskap
Inskrivna nyttjanderätter:	11-ÖKA-1195.2 väg, 11-ÖKA-681.1 väg.
Gemensamhetsanläggningar:	1278>TÄPPESÅS>GA:1 utrymme.

2.1.1 Information om Natura 2000

I samband med inträdet i Europeiska Unionen har Sverige accepterat att delta i arbetet med att etablera ett nätverk av skyddade områden i Europa kallat Natura 2000. Nätverket byggs upp av områden som föreslås av regeringen och som antas av kommissionen i enlighet med två direktiv inom naturvårdsområdet, EU-rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, senast ändrat genom direktiv 2006/105/EG (habitatdirektivet) och EU-rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet) inklusive direktivens uppdateringar.

Direktiven har sin grund i Bernkonventionen som var först med att rättsligt skydda arter och deras livsmiljöer i Europa. EU-direktiven bygger på nya kunskaper och inför principen att bevara naturtyper för deras egen skull och inte enbart för att de utgör hemvist för vissa arter. Habitat- och fågeldirektivet är EU:s bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden så som det lades fast i Konventionen om biologisk mångfald i Rio 1992.

Sverige har ett särskilt ansvar för att skydda och vårda de områden som är föreslagna att ingå eller som ingår i Natura 2000 och detta regleras i den svenska lagstiftningen i Miljöbalken med tillhörande Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Det innebär att

¹ ID-nummer i Naturvårdsverkets databas Vic Natur

² Rådets direktiv 92/43/EEG bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet) samt rådets direktiv 2009/147/EG om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet)

åtgärder som kan inverka negativt på bevarandestatus för preciserade habitat eller arter inom naturreservatet kräver samråd och i vissa fall tillstånd enligt miljöbalken med tillhörande förordningar.

Tabell 1. Natura 2000-naturtyper med arealer 2022 och Natura 2000-arter. Natura 2000-koder inom parentes. Naturtyperna indelas i fullgod bevarandestatus där alla kriterierna för areal, ekologisk struktur och funktion samt för typiska arter är uppfyllda. I en icke fullgod naturtyp uppfylls definitionen för naturtyp men det kan saknas delar av ekologisk struktur och funktion eller typiska arter. Utvecklingsmarker kan inte definieras som en naturtyp idag men kan omföras till någon naturtyp med aktiva åtgärder eller med naturlig förändring efter lång tid.

Naturtyp	Areal (ha)		
	Fullgod	Icke fullgod	Totalt
Lövsumpskog (9080)		0,22	
Näringsfattig bokskog (9110)	0,68		
Näringsrik bokskog (9130)		6,19	
Ädellövskog i branter (9180)		1,98	
Svämlövskog (91E0)	0,37		
Total areal naturtyper			9,44
Icke naturtyper (utvecklingsmark)			
Kan utvecklas till: (9110), (9130), (9180), (91E0)	7,45		7,45

Habitatens utbredning finns även redovisade på karta, se bilaga C.

Det förekommer ett flertal arter inom naturreservatet som är rödlistade enligt artdatabankens rödlista över hotade arter, se tabell 4.

Bevarandeplan: Till Natura 2000-området togs en bevarandeplan fram 2005, vilken har beaktats i samband med skötselplanarbetet. Bevarandeplan och skötselplan ligger därmed i linje med varandra.

2.2 Allmän beskrivning och bevarandevärden

Täppesås bildades som naturreservat år 1979 och en skötselplan fastställdes samma år. År 2004 blev området även klassat som Natura 2000 och en bevarandeplan fastställdes år 2005. Detta är en reviderad skötselplan som utgår från den gamla, men som anpassats efter nuvarande skötsel och bevarandemål.

2.2.1 Geomorfologi, hydrologi och landskapsbild

Täppesås naturreservat ligger på den skånska västra sidan av Hallandsåsens nordsluttning och har kraftigt kuperad terräng. Täppesås ligger som en enklav i det större naturreservatet Hallandsås nordsluttning och sluttningarna präglas till stor del av ädellövskog. Berggrunden på åsen består av gnejs med överliggande jordart som domineras av lerfri morän. Moränen är kalkhaltig på flera

ställen. Den kalkrika moränen tillsammans med det rörliga vattnet skapar förutsättningar för en artrik lundflora i stora delar av området.

2.2.2 Historisk och nuvarande markanvändning samt kulturhistoria

Täppesås utgjorde ett enstaka hemman eller en mindre gårdsenhet på tidigt 1800-tal vilket kan ses på Skånska rekognosceringskartan (fig. 4). Omgivande bebyggelseenheter på åsen, Tiahagen, Åvarp, Mäshult och Gunnaröd utgjorde mindre gårdar till skillnad från de större byarna som t.ex. Eskilstorp, Ö Karup och Hemmeslöv. Bebyggelsenamnen antyder att dessa mindre gårdar förmodligen etablerades ganska sent, dvs. någon gång efter 1500-talet. Bybildningen och kyrkobyggnaden skedde parallellt under tidig medeltid och byarna kom i de flesta fall att ligga i närheten av vattendrag och där gamla odlingsmarker fanns.

Under 1400 och 1500-talet var Hallandsåsen i danskt ägo och avverkades kraftigt på bok. Hur skogen sedan utvecklades under 1600-talet är oklart, men det finns uppgifter om att stora delar av marken i Östra Karup socken var skoglöst vid mitten av 1600-talet. Buhrmans karta från 1687 (fig. 3) visar att det fanns stora arealer bokskog på Hallandsåsen öster om "Himmelstorp" och "Atteköp", medan det väster ut var skoglöst. Det indikerar att marken omkring Täppesås kan ha varit del av ett större bokskogbestånd i slutet av 1600-talet. I början av 1800-talet var mycket av Täppesås lövträdbeklätt (fig. 4), vilket utmärker inägomarkerna i landskapet från de stora arealer skoglösa utmarker vid den tiden. Under 1900-talets första hälft planterades dock stora delar av Täppesås med gran, vilket man kan se på ekonomiska kartan från 1920 (fig. 5). På samma karta kan utläsas att nuvarande betesmarker var åkrar, förutom en del av betesmarken i väst som vid denna tid var klassad som lövskog. Stengärdesgårdarna som idag kan ses i skogarna i sydväst, går vid arrendegränserna på samma karta (fig. 5), vilket indikerar att det historiskt varit skogsbete i dessa delar. På ett ortofoto från 1965 (fig. 6) är stora delar av reservatet granbeklätt och den västra betesmarken är nästan helt igenväxt av träd och buskar. År 1979 bildades naturreservatet Täppesås och i samband med det beslutades att ädellövskogen skulle bevaras och att granskogsbruket skulle avvecklas succesivt. I skötselplanen från 1979 beskrivs delar av den västra betesmarken som "enefälad med lövuppslag och diverse lövträd och buskar" och andra delar som "yngre lövblandskog". Flygfotot från 2020 (fig. 7) visar att nästan hela granbeståndet i reservatet försvunnit, med undantag från ett litet bestånd i nordväst. Där granplanteringarna en gång stod finns numer hyggen, stormfällningar och ung lövskog (upp till 50 år). Mycket av granplanteringen avverkades för några år sedan till följd av granbarkborreangrepp, vilket skapat relativt stora hyggen i området. Den större delen av naturreservatet utgörs dock av äldre ädellövskog i form av 120–170 årig bokskog och 90–120 åriga blandädellövskogar. Vid reservatsbildningen (1979) klassades mycket av blandädellövskogarna som askskogar, men flertalet askar (EN) har sedan dess fallit på grund av askskottsjukan. Tidigare har det också funnits stora almdominerade ädellövskogar på Hallandsås nordsluttning, men almsjukan har slagit hårt i området och i Täppesås finns endast mindre inslag av skogsalm (CR) kvar. Betesmarken i väst har någon gång efter 1975 röjts och är nu välbetad, med inslag av träd och buskar.

Fig. 3. Buhrmans karta från 1687 visar att det fanns stora arealer med bokskog på den östra sidan av Hallandsåsen, medan den västra sidan var skoglös.

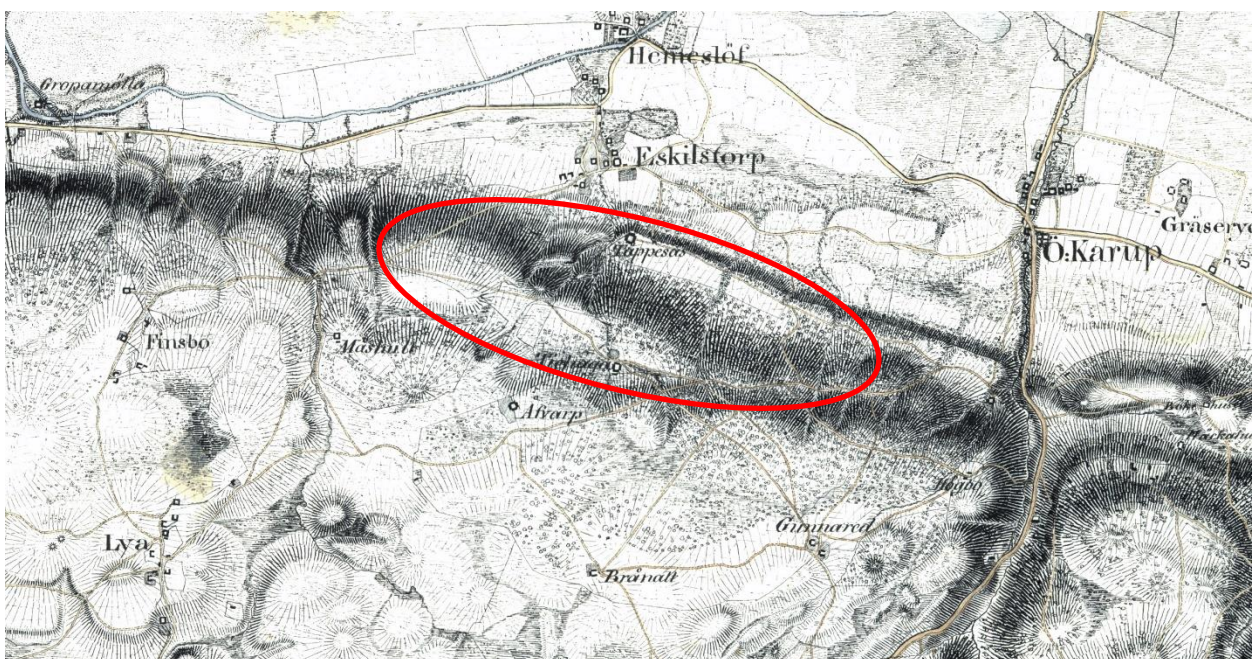

Fig. 4. Skånska rekognosceringskartan från 1812–1820. Täppesås trädskikt består av lövskog (Lövskog= runda ringar).

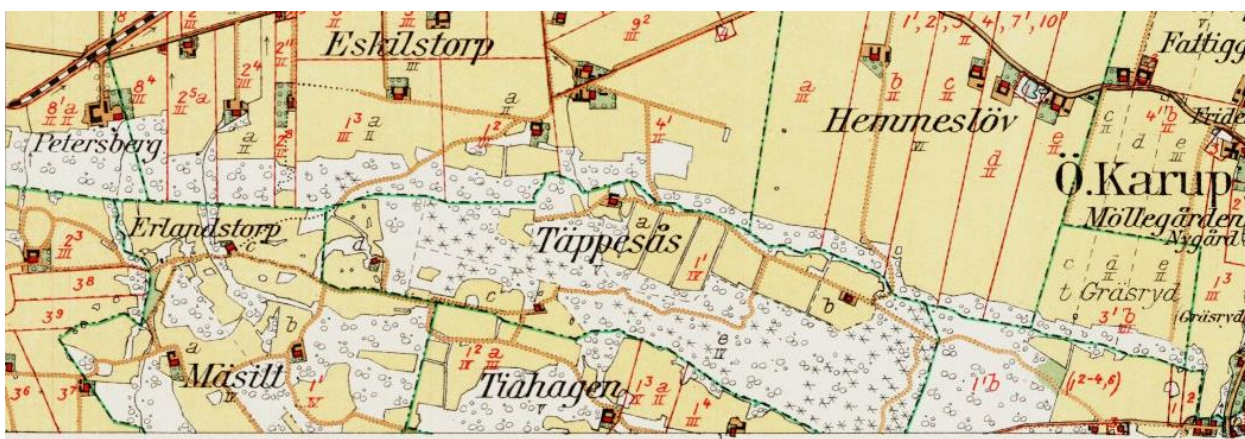

Fig. 5. Ekonomiska kartan från 1919-1920. Tappesås trädskikt består av blandskog (Lövskog= runda ringar, barrskog= kryss, arrendegräns= streckad svart linje).

Fig. 6. Historiskt ortofoto från 1965. De mörkare skogspartierna består mestadels av granplantering. Naturreservatets gräns är markerat med grön linje.

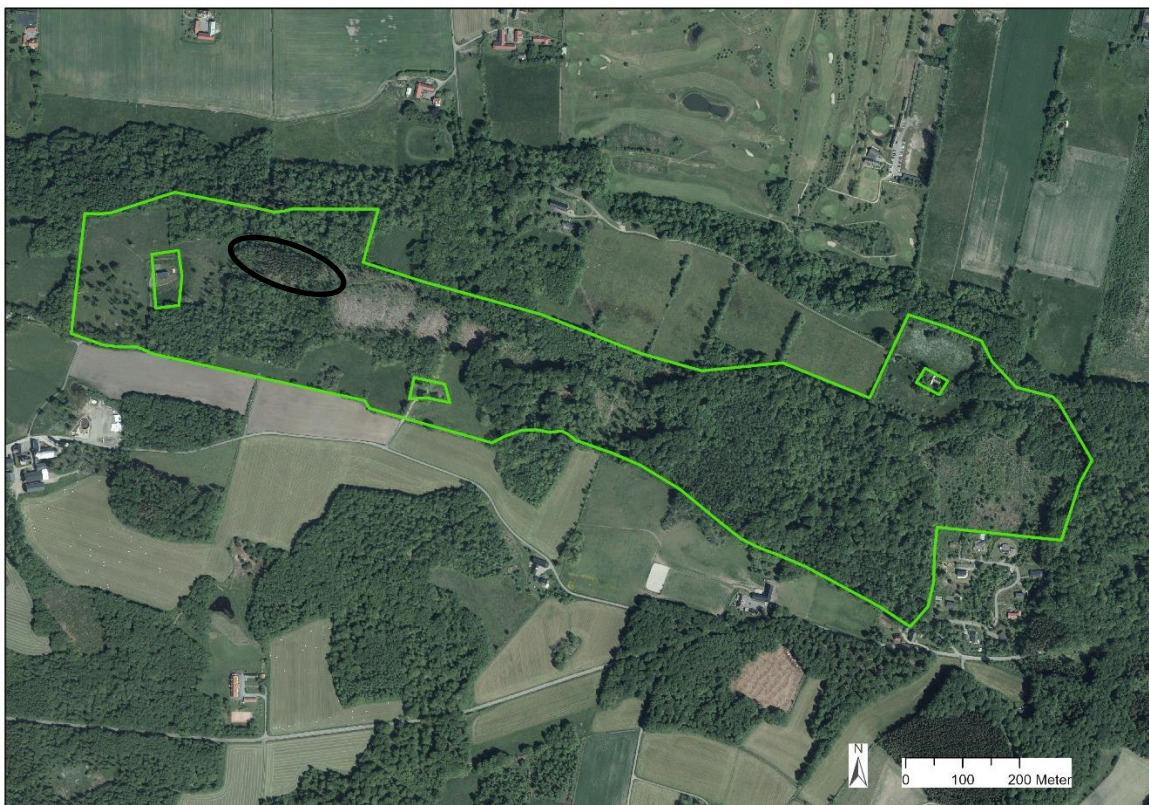

Fig. 7. Flygfoto från 2020. Den sista granplanteringen i naturreservatet finns inom den svarta ellipsen i nordväst. Resterande skog är lövskog, med största andel äldre ädellövskog. Naturreservatets gräns är markerat med grön linje.

2.2.3 Biologi

Täppesås naturreservat ligger på Hallandsåsens nordsluttning och består till stor del av branter med ädellövskog och inslag av rännilar, vilket skapar ett mikroklimat gynnsamt för många arter. Den östra delen av naturreservatet består till stor del av näringsrika bokskogar i åldern 130–170 år. En del bokar är grova och på vissa växer epifyterna bokvårtlav (NT) och signalarten (S) trädporcella. I väst är skogsbeståndet mer blandat och de äldre träden utgörs främst av: ask (EN), bok, ek, fågelbär, klibbal, lönn, sykomorlönn, samt inslag av skogsalm (CR) och asp. Enstaka träd är grova. Bland mossor och lavar återfinns bland annat signalarterna klippfrullania, platt fjädermossa, trubbfjädermossa och rostfläck. På flera ställen i reservatet finns blöta partier och centralt i nederdelen av reservatet finns en lövsumpskog bestående av mestadels al, men även med inslag av björk och i de torrare delarna bok. På klibbalarna växer bland annat laven glansfläck och trubbfjädermossa (S) är noterad i området. Fläckvis över hela naturreservatet finns yngre lövträdsbestånd och hyggen, till följd av det tidigare granskogsbruk som avvecklats succesivt sen bildandet av reservatet. De yngre lövträdsbestånden består främst av avenbok, björk, bok, hassel och sykomorlönn, men föryngring av andra trädslag finns också. På hyggena växer björnbär, hallon och bitvis ljung. I de äldre trädbestånden finns det rikligt med död ved i alla dess former och även enstaka träd med brandärr, samt hålträd. I skogarna finns en rik kärlväxtflora med arter som: gullpudra, gulplister, lundbräsa (S), myskmadra (S), månviol (NT), springkorn (S), stor häxört (S), strutbräken (S) och vätteros (S). Intressanta svampar som noterats är bland annat: dystersopp (NT), *Hypoxylon petriniae* (NT), liten stinksvamp (S) och nätskölding (S). Fåglar är dåligt undersökta

i naturreservatet, men vid ett besök i januari 2022 hördes spillkråkans (NT) locklåte vid flera tillfällen. Ett annat intressant fynd är spindeln björntrattspindel (VU).

I naturreservatet ingår också fem betesmarker. Fyra av dem hyser inga större naturvärden då de har plöjts och gödslats historiskt, samt är stenfattiga och näringspåverkade. Skräppor och hundkäs växer i de näringsrika betesmarkerna. Betesmarken längst i väst ligger däremot i en brant sluttning och visar överlag inte spår av näringspåverkan. Den är stenrik, med inslag av al, björk, en, ek och fågelbär, samt enstaka grova bokar och askar (några med hål). Död ved i form av lågor och högstubbar finns också. Markfloran är dåligt undersökt, men gulmåra finns bland annat.

2.2.4 Friluftsliv

Täppesås naturreservat är beläget mellan Båstad och Östra Karup. Trots det ringa avståndet från orterna, så är området inte välbesökt. Detta beror troligen på att reservatet har svår terräng, samt ligger insprängt i ett annat naturreservat, Hallandsås nordsluttning, som är mer lättillgängligt och har markerade leder, t.ex. Skåneleden. Inga leder finns i Täppesås naturreservat, men ett par stigar finns i nordost och en traktorväg löper genom delar av reservatet. Dessa används som ridväg och promenadstråk. Om man ska vandra genom hela naturreservatet får man dock vara beredd på bitvis svår terräng med sumpmark, rännilar/bäckar, branter, tät ungskog, hyggen, stormfällningar och generellt mycket död ved. Naturreservatet saknar parkering. En informationsskylt finns utmed stigen i den mest lättillgängliga delen i nordost.

2.2.5 Vad kan påverka området negativt?

- Förändringar i områdets hydrologi från både inom och utanför området genom t.ex. markavvattning. Förändrad vattenkemi och försämring av vattenkvaliteten genom t.ex. utsläpp av föroreningar och gifter i vattendraget, försurning eller eutrofiering. Rensning, dikning, muddring eller breddning av vattendraget.
- Nedfall av luftföroreningar.
- Tillförsel av främmande giftiga eller reproduktionsstörande ämnen så som tungmetaller och hormoner.
- Exploatering, t.ex. bebyggelse, vägar, anläggningar och annan markexploatering och markanvändningsförändring, exempelvis skogsplantering och täktverksamhet, i objektet eller i angränsande områden som kan påverka naturvärdena i området negativt.
- Användning av bekämpningsmedel och kemikalier inom området och i de närliggande skogarna och åkrarna.
- Brist på förnygring av ersättningssträd till gamla och grova träd.
- Avverkning av grova träd, senvuxna träd, socklar, hålträd, döda eller döende träd inom området eller i omkringliggande områden. Borttagning och bortforsling av markliggande död ved.
- Igenväxning som minskar hålträdens livslängd och hindrar rekrytering av nya hålträd, vilket leder till kontinuitetsbrott.
- Askskottsjukan och andra trädssjukdomar och skadeorganismer som redan är införda eller har potential att bli ett problem om de införs.

- Svag eller utebliven beteshävd i hela området som leder till att betesmarkerna växer igen. Igenväxning av sly och ett alltför tätt träd- och buskskikt konkurrerar ut värdefull flora.
- Gödsling eller annan tillförsel av näringsämnen som skadar mark och vegetation t.ex. kalkning, kväveläckage från omgivande marker, spridning av röttslam och stödfodring.
- Införsel av främmande och/eller invasiva arter.
- Ett förändrat klimat kan leda till att förutsättningarna för bevarande ändras snabbare än beräknat. Detta leder till att man måste revidera skötseln med kortare intervall för att följa klimatets utveckling och de senaste forskningsresultaten.

3 Översikt av mål, skötselåtgärder och planerad markanvändning

3.1 Övergripande mål

Det övergripande målet med naturreservatet är att bevara och utveckla bok- och blandädellövskogar, i en unik miljö med kalkhaltig mark, rännilar, bäckar och branter samt att bevara och utveckla lövsumpskogarna och betesmarkerna i området. Skogen ska vara flerskiktad, naturskogartad, med rik flora och förekomst av grova träd. Det ska finnas rikligt med död ved i olika nedbrytningsstadier och former. Krontäckningen ska variera från täta fuktiga miljöer till öppna solexponerade brynmiljöer. I brynmiljöerna ska grova solexponerade träd bevaras och efterträdare finnas. Bärande och blommande buskar och träd ska förekomma. Betesmarkerna ska vara välhävdade och sakna spår av näringspåverkan och domineras av hävdgynnade arter. Vattendragen ska ha god vattenkvalitet. Målet är även att bevara ett rekreativsområde för friluftslivet.

3.2 Generella riktlinjer och skötselåtgärder

Förutom de generella riktlinjerna och åtgärderna finns det områdesspecifika sådana vilka redovisas i kapitel 4 under respektive skötselområde.

Skötselåtgärderna ska bidra till att uppfylla syftet med reservatet och ske utifrån naturvårdsaspekter. För att skydda den biologiska mångfalden är det viktigt att hydrologin inte skadas på ett betydande sätt vid åtgärder inom naturreservatet. Vid åtgärder gäller även att skador på mark ska undvikas.

För skogen innebär det att det sista granbeståndet avverkas och att gran röjs när den upptäcks. Åtgärder görs för att gynna ädellövträd i de unga lövträdbestånden och på hyggena, så att det på sikt bildas ett sammankopplat naturskogartat ädellövskogbestånd med lång kontinuitet i reservatet. Grövre lövträd bör lämnas som högstubbar och/eller lågor vid trädfällning. Igenväxningsvegetation röjs och värdefulla naturvårdsträd frihuggs med försiktighet. Trädbestånden i branterna och i lövsumpskogen lämnas i stor mån för fri utveckling. Sykomorlönnska ska inte tillåtas ta över på andra

arters bekostnad, men grövre träd av sykomorlön som har en värdefull ekologisk funktion kan undantas i viss mån vid gallring/röjning. För betesmarken innebär det årlig hävd med bete och slyröjning vid behov för att hålla efter igenväxningsvegetation. Främmande och/eller invasiva arter bekämpas i hela området.

3.3 Forn- och kulturmiljövård

Tabell 2. Tabellen visar en översikt av fornlämningar i området, deras benämning (lämningsnummer) enligt Riksantikvarieämbetet (RAÄ), typ av fornlämning samt i vilket skötselområde de är lokaliserade.

Lämningsnummer	Typ av kulturhistorisk lämning	Skötselområde
L1987:2123	Hålväg	1.1
L1987:2124	Hålväg	1.1

Fornlämningarnas lokalisering framgår av bilaga D.

Vid ingrepp i fornlämning krävs tillstånd enligt kulturmiljölagen 2 kap 1989:850, samråd ska ske med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet innan åtgärd utförs. Det gäller t.ex. vid röjningar då röjningsmaterial inte får läggas på fornlämning. Vid anläggande av grillplatser eller liknande, så hitta helst en plats som inte ligger inom fornlämningsområde, inom fornlämning ska samråd ske för att undvika skada på fornlämning. I samband med avverkning av träd och utkörning av virke inom fornlämning krävs samråd, detta för att det betraktas som ingrepp och risk för skada på fornlämning.

3.4 Konsekvenser av klimatförändringar

Klimatförändringar kan påverka områdets värden och skötsel negativt genom:

- *Ökad igenväxningstakt* i skog och betesmarker.
- *Problem för betesdjuren* med långvarig hetta och torka, samt med sjukdomar och andra svårigheter p.g.a. för blöt mark.
- *Ökad mängd trädssjukdomar*, svamp och insektsangrepp på lövträd och skyddsvärda träd.
- *Ökning av främmande arter* samt invasiva arter som kan konkurrera ut skyddsvärd flora och fauna.

Tänkbara skötselåtgärder för att komma till rätta med eventuella problem orsakade av klimatförändringar:

- *Igenväxning* i skog och betesmarker: röjning, slåtter, bränning, förlängd betessäsong, fler betesdjur, efterbete.
- *Problem för betesdjur*: säkrad dricksvattenförsörjning, solskydd, betesplanering/fällindelning, hårdiga raser, kompletterande skötsel (röjning, slåtter, bränning).

- *Trädsjukdomar*: gynnande och nyplantering av efterträdare, fler trädslag (inhemska och resistenta sorter), handlingsplan för eventuell smitta, veteranisering (skapa gammelträdiskvaliteter genom specifik skötsel av yngre träd).
- *Främmande arter*: gynnande av inhemska arter, bekämpning av oönskade arter.

4 Specifika mål och skötselåtgärder för skötselområdena

Naturreservatet har delats in i tre olika skötselområden med tillhörande delområden utifrån markanvändning eller skötsel som ska genomföras.

- Skötselområde 1 – Skog
- Skötselområde 2 – Betesmark
- Skötselområde 3 – Övrigt

4.1 Skötselområde 1 – Skog

Delområde 1.1: Bokskog – 14,3 ha

Delområde 1.2: Blandädellövskog – 4,6 ha

Delområde 1.3: Lövsumpskog – 1,0 ha

Delområde 1.4: Ung lövskog – 9,5 ha

Delområde 1.5: Granskog/hygge – 5,8 ha

Areal totalt: 35,2 ha

Natura 2000-naturtyper: Lövsumpskog (9080), Näringsfattig bokskog (9110), Näringsrik bokskog (9130), Ädellövskog i branter (9180), Svämlövskog (91E0)

Fig. 8. Bokskog i delområde 1.1.

Delområde 1.1: Bokskog

Beskrivning

Området består till stor del av branter med bokskog i åldern 130–170 år och stäcker sig från östra delen av reservatet till de centrala delarna. I området rinner flera rännilar och bäckar, vilket skapar ett varierande mikroklimat gynnsamt för många arter av mossor och lavar. Majoriteten av skogen är Natura 2000-klassad som Näringsrik bokskog (9130), men i nordost finns också ett litet parti med Näringsfattig bokskog (9110). Andra trädslag som förekommer i bokbestånden är bland annat ask (EN), avenbok, björk, ek, fågelbär, klibbal, lönn, sykomorlönn och skogsalm (CR). Det finns rikligt med död ved i olika former och även enstaka hålträd och träd med brandärr. En del träd är grova och på vissa växer epifyterna bokvårtlav (NT), hjälmfrullania, trädporcella (S) och samboradula. I markskiktet finns mossor som skuggstjärnmossa, vågig sidenmossa och praktbräkenmossa. Bland kärlväxterna är arter som bäckbräsa, gullpudra, lundarv, lundbräsa (S), myskmadra (S), springkorn (S), strutbräken (S) och stor häxört (S) noterade. Några intressanta svampfynd som rapporterats är dystersopp (NT), *Hypoxylon petriniae* (NT), liten stinksvamp (S) och nätskölding (S). Utöver detta så är den ovanliga björntrattspindeln (VU) också noterad i området.

Bevarandemål

Arealen bokskog ska vara minst 14,3 hektar. Skogen ska i huvudsak formas av naturliga störningar och intern dynamik. Naturliga processer, t.ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar ska påverka dynamik och struktur. Till följd av naturliga störningar kan eventuellt yngre successionsstadier förekomma under perioder. Hydrologin och näringsstatusen ska vara ostörd och naturlig. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterföljare, framförallt av bok. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Följande strukturer/substrat ska finnas: gamla träd, levande träd med döda träddeklar, liggande död ved och högstubbar, stående döda eller döende träd. Gran och sykomorlönn ska inte tillåtas ta överhanden eller på annat sätt missgynna de inhemska ädellövträden och arter kopplade till dessa. Buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. Det ska finnas typiska arter av kärlväxter, lavar och mossor. Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder:

- Inga.

Underhållsåtgärder:

- Rönning/gallring för att gynna ädellövträd vid behov.
- Naturvårdsträd ska försiktigt frihuggas.
- Veteraniseringsåtgärder får utföras vid behov.
- Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.

Fig. 9. Blandädellövskog i delområde 1.2.

Delområde 1.2: Blandädellövskog

Beskrivning

Området består av blandädellövskog i åldern 90–120 år, i den västra delen av naturreservatet. I den nordvästra delen är beståndet Natura 2000-klassat som Ädellövskog i branter (9180) och ligger i en stark sluttning. De sydvästra bestånden ligger mestadels i flackare partier och ingår inte i Natura 2000-området, men klassas som utvecklingsmarker för (9180) och Trädklädd betesmark (9070). Skogen har trots askskottsjukan och almsjukan fortfarande en relativt stor population av ask (EN), samt inslag av skogsalm (CR). Andra trädslag som utgör det äldre trädskiktet är bland annat asp, bok, ek, fågelbär, klibbal, lönn och sykomorlönn. En del träd är grova och enstaka har brandärr och håll. Död ved finns det rikligt av i olika former, framförallt i den nordvästra starka sluttningen, som i tidigare skötselplan (från år 1979) benämndes som askskog. Föryngring finns av diverse lövträd t.ex. ask och björk. I delar av området har det historiskt varit skogsbete, vilket stengärdesgårdarna vittnar om. Epifyter som återfinns är bland annat bandmossa, glansfläck, klippfrullania (S), krushättemossa, platt fjädermossa (S), rostfläck (S) och trubbfjädermossa (S). Kärlväxter som noterats i området är bland annat bäckbräsa, gullpudra, lundarv, skogsbingel och stinksyska.

Bevarandemål

Arealen blandädellövskog ska vara minst 4,6 hektar. Skogen ska i huvudsak formas av naturliga störningar och intern dynamik, men naturvårdsinriktad skötsel är befogad då stora naturvärden är kopplade till de hotade ask- och almträden, samt att trivialträd och oönskade träd som sykomorlönn föryngrar sig och lätt tar över. Småskaliga naturliga processer, t.ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, stormfällning, skred eller bete ska påverka dynamik och struktur. Hydrologin och näringsstatusen ska vara ostörd och naturlig. En blandning av ädellövträd ska prägla skogen. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som t.ex. ask (EN), bok, ek, lönn och skogsalm (CR). Almsjukan och askskottsjukan ska dock ta i beaktandes och lämpliga ersättningssträd till dessa som t.ex. lönn och ek, bör särskilt eftersträvas. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Följande strukturer/substrat ska finnas: gamla träd, levande träd med döda träddeklar,

liggande död ved, högstubbar, stående döda eller döende träd. Gran och sykomorlönnska ska inte tillåtas ta överhanden eller på annat sätt missgynna de inhemska ädellövträden och arter kopplade till dessa. Inte heller bok bör tillåtas dominera i detta delområde, då trädslaget lätt konkurrerar ut andra ädellövträd. Buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. Det ska finnas typiska arter av kärlväxter, lavar och mossor. Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder:

- Plantering av ersättningsträd till ask vid behov, t.ex. lönn och ek (lokalt material ska användas i möjligaste mån).
- Skogsbete kan återintroduceras i de södra bestånden.

Underhållsåtgärder:

- Gallring/röjning för att gynna blandad ädellövskog.
- Naturvårdsträd ska försiktigt frihuggas.
- Veteraniseringsåtgärder får utföras vid behov.
- Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.

Fig. 10. Lövsumpskog i delområde 1.3.

Delområde 1.3: Lövsumpskog

Beskrivning

Området består utav en ca 120-årig lövsumpskog och är beläget centralt i reservatet. Delar av området är Natura 2000-klassat som Svämlövskog (91E0). Det rinner en bäck genom området och trädskiktet består mestadels av klibbal, björk och i de torrare partierna även bok. I området finns också en del gran. Det finns rikligt med död ved, bland annat i form av rotvältor och lågor. På klibbalarna växer bland annat laven glansfläck och trubbfjädermossa (S) är noterad på en ask (EN)

intill bäcken. Bågpraktmossa (S) har noterats i lövsumpskogen strax utanför naturreservatet tillsammans med kärlväxterna bäckbräsa, (S), lundvårlök (S) och kärrtistel.

Bevarandemål

Arealen lövsumpskog ska vara minst 1,0 hektar. Skogen ska formas av naturliga störningar och intern dynamik. Naturliga processer t.ex. åldrande, avdöende och omkullfallna träd och luckbildning liksom periodvisa omvälvande störningar t.ex. översvämningar, insektsangrepp eller stormfällning ska prägla skogen i området. Till följd av naturliga störningar kan eventuellt yngre successionsstadier förekomma under perioder. Näringsstatusen ska vara naturlig och hydrologin ostörd. Skogens hydrologi ska inte påverkas av markavvattning. Varken avvattande eller tillrinnande diken som har en negativ påverkan på sumpskogen ska finnas. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare, framförallt av klibbal. Gran, buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. Därav kan vissa naturvårdsåtgärder motiveras med förutsättningen att markskador undviks. Följande strukturer/substrat ska finnas: gamla träd, levande träd med döda träddeklar, liggande död ved och högstubbar, stående döda eller döende träd. Typiska arter av kärlväxter, mossor och lavar ska förekomma. Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder:

- Inga.

Underhållsåtgärder:

- Gran tas bort manuellt eller genom ringbarkning. Detta enbart om markskador kan undvikas.
- Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.

Delområde 1.4: Ung lövskog

Beskrivning

Ung lövskog (upp till 50 år) finns fläckvis i mindre bestånd över hela naturreservatet. Framförallt är det på platser där det tidigare bedrivits granskogsbruk. Granskogsbruket introducerades i området tidigt på 1900-talet och fortsatte fram tills reservatsbildningen 1979. Sedan dess har granen successivt avverkats och lövskog ersatt bestånden. De yngre lövträdsbestånden består främst av avenbok, björk, bok, hassel, klibbal och sykomorlön, men föryngring av andra trädslag finns också. På olika ställen i naturreservatet dominerar olika trädslag. I östra delen finns ett stort bestånd av en ca 50-årig björkskog blandat med avenbok, sykomorlön och bok, vilket omgärdas av äldre bokskog. I andra blötare partier dominerar klibbalen tillsammans med björken. De unga lövskogbestånden är täta och innehåller lite död ved. Floran och faunan är dåligt undersökt i dessa delar, sannolikt på grund av att den är trivial. I nordväst mellan betesmarken och blandadellövskogen finns en liten hassellund med potential för högre naturvärden. Tidigare ska marken bestått av askskog, men domineras nu av hasselbuketter.

Bevarandemål

Arealen ung lövskog ska utvecklas till äldre ädellövskog och vara minst 9,5 hektar. Skogen ska formas av naturliga störningar och intern dynamik, men naturvårdsinriktad skötsel kan komma att krävas för att styra naturtillståndet mot målet. Småskaliga naturliga processer, t.ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, stormfällning, skred eller bete ska påverka dynamik och struktur. Hydrologin och näringsstatusen ska vara ostörd och naturlig. En blandning av ädellövträd ska eftersträvas i bestånden. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som t.ex. ask (EN), bok, ek, lönn och skogsalm (CR). Konsekvenserna av almsjukan och askskottsjukan ska dock ta i beaktandes och lämpliga ersättningsträd till dessa som t.ex. lönn och ek, bör särskilt eftersträvas. I öst där bestånden runt om den unga lövskogen domineras av bokskog kan det vara motiverat att gynna en bokdominerande skog, för att utöka kärnområdet. Hassellundar med grova hasselbuketter ska förekomma. Trädsiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Följande strukturer/substrat ska finnas: gamla träd, levande träd med döda träddelar, liggande död ved och högstubbar, stående döda eller döende träd. Gran och sykomorlönn ska inte tillåtas ta överhanden eller på annat sätt missgynna de inhemska ädellövträden och arter kopplade till dessa. Buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. Det ska finnas typiska arter av kärlväxter, lavar och mossor. Skogsbete kan återintroduceras som naturvårdsåtgärd där det tidigare förekommit. Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder:

- Gallring/röjning för att gynna blandad ädellövskog eller bokdominerad ädellövskog.
- Plantering av ädellövträd (lokalt material ska användas i möjligaste mån).

Underhållsåtgärder:

- Gallring/röjning för att gynna blandad ädellövskog eller bokdominerad ädellövskog.
- Veteraniseringsåtgärder får utföras vid behov.
- Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.

Delområde 1.5: Granskog/hygge

Beskrivning

Området består till största del av mer eller mindre sammanhängande hyggen från de centrala delarna av naturreservatet till väster. Längst i väst står även det sista beståndet av gran kvar. Anledningen till att så pass stora arealer granskog tagits ner de senaste tio åren är granbarkborreangrepp och stormfällning. På hyggena dominerar björnbär-, hallon- och björksly. Men inslag finns av träslag som t.ex. bok, fågelbär och enstaka ekar. I markskiktet återfinns bland annat ljung. Generellt är det en hög andel död ved kvar på hyggena och bitvis finns områden som inte rörts efter stormfällning.

Bevarandemål

Arealen granskog/hygge ska utvecklas till äldre ädellövskog och vara minst 5,8 hektar. Skogen ska formas av naturliga störningar och intern dynamik, men naturvårdsinriktad skötsel kan komma att krävas för att styra naturtillståndet mot målet. Småskaliga naturliga processer, t.ex. trädens

föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, stormfällning, skred eller bete ska påverka dynamik och struktur. Hydrologin och näringsstatusen ska vara ostörd och naturlig. En blandning av ädellövträd ska eftersträvas i bestånden. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som t.ex. ask (EN), bok, ek, lönn och skogsalm (CR). Almsjukan och askskottsjukan ska dock ta i beaktandes och lämpliga ersättningsträd till dessa som t.ex. lönn och ek, bör särskilt eftersträvas. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Följande strukturer/substrat ska finnas: gamla träd, levande träd med döda träddeklar, liggande död ved och högstubbar, stående döda eller döende träd. Gran och sykomorlönn ska inte tillåtas ta överhanden eller på annat sätt missgynna de inhemska ädellövträden och arter kopplade till dessa. Buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. Det ska finnas typiska arter av kärlväxter, lavar och mossor. Skogsbete kan återintroduceras som naturvårdsåtgärd där det tidigare förekommit. Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder:

- Avverkning av granbestånd (hänsyn måste tas till omkringliggande skog).
- Rönjning av hyggen/stormfällning för att gynna ädellövträd.
- Plantering av ädellövträd (lokalt material ska användas i möjligaste mån).

Underhållsåtgärder:

- Gallring/rönjning för att gynna blandad ädellövskog.
- Veteraniseringsåtgärder får utföras vid behov.
- Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.

4.2 Skötselområde 2 – Betesmark

Skötselområde 2: Betesmark – 10,5 ha
Natura 2000-naturtyper: Inga

Fig. 11. Den västra betesmarken i skötselområde 2.

Skötselområde 2: Betesmark

Beskrivning

Området består av fem betesmarker spridda runt naturreservatet och de ingår inte i Natura 2000-området. Alla betesmarker utan den längst i väst är stenfattiga äldre åkrar i flacka partier som troligen gödslats och plöjts. De är näringspåverkade, vilket speciellt kan ses på de två betesmarkerna nedanför branten i nordöst som har en del skräppor och hundkex. I den ena betesmarken i nordöst har en bård av bok vuxit upp längs gränsen till skogen och buskar breder ut sig.

Betesmarken längst i väst är väldigt stenrik och den norra delen ligger i en skarp sluttning. I början av 1900-talet var betesmarkens östra del klassad som lövskog och västra delen som betesmark/åker (fig. 5), vilket indikerar att det historiskt varit skogsbete i östra delen av området, då stengärdesgårdar finns runt om. I mitten av 1900-talet var nästan hela betesmarken igenväxt av träd och buskar (fig. 6). År 1979 beskrivs delar av den västra betesmarken som "enefälad med lövuppslag och diverse lövträd och buskar" och den östra delen som "yngre lövblandskog". Betesmarken har någon gång därefter röjts och är nu välbetad, med inslag av träd och buskar. Därav kan endast små delar av området ha lång kontinuitet som välhävdd betesmark. Floran är dåligt undersökt i betesmarkerna och troligen är den trivial, men i den västra betesmarken skulle det kunna finnas finare partier. Överlag syns inte spår av näringspåverkan i västra betesmarken, förutom i ett mindre parti där det växer skräppor och hallon. I den västra betesmarken finns många medelgrova solbelysta träd av främst ask, björk, bok, ek, fågelbär och sykomorlön. Enbuskar förekommer och stengärdesgårdar avgränsar stora delar av ytan. Några av askarna är hålträd och enstaka bokar är grova. Solbelyst död ved finns det en del av i den före detta östra skogsbetesmarken, bland annat lågor av ask och högstubbar av al.

Bevarandemål

Arealen betesmark ska vara minst 10,5 ha. Årlig beteshävd ska påverka området och det kan kompletteras med slåtter där slaget material avlägsnas. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex.

gammalt fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Hydrologin och näringsstatusen ska vara ostörd och naturlig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur ska förekomma. Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten. Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. Äldre och/eller hävdpräglade enbuskar, men även andra värdefulla buskar som t.ex. bärande och blommande buskar, snår och brynbildande buskar ska förekomma. Värdefulla träd, t.ex. bärande och blommande träd, hålträd, hagmarksträd och gamla träd ska förekomma, samt ersättningsträd till dessa. Grov död ved får gärna lämnas i solbelyst läge och högstubbar får stå kvar. Värdefulla träd och andra viktiga solgynnande miljöer som t.ex. stengärdesgårdar ska hållas fria från igenväxningsvegetation. Typiska arter ska finnas och reproducera sig. Främmande och/eller invasiva arter ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder:

- Rójning av igenväxningsvegetation (främst i den nordöstra betesmarken).

Underhållsåtgärder:

- Årligt bete som kompletteras med slåtter vid behov. Vid slåtter ska slaget material tas bort.
- Underhållsrójning vid behov, för att hålla efter igenväxningsvegetation och ohävsarter.
- Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.

4.3 Skötselområde 3 – Övrigt

Delområde 3.1: Utsiktsservitut– 3,2 ha

Delområde 3.2: Väg – 0,3 ha

Areal totalt: 3,5 ha

Natura 2000-naturtyper: Inga

Fig. 12. Området som omfattas av utsiktsservitutet, delområde 3.1.

Delområde 3.1: Utsiktsservitut

Beskrivning

Området består av en stor öppen glänta i en sluttning längst i öster av naturreservatet. Ovanför området i söder gränsar naturreservatet till bostäder som har fin utsikt utöver landskapet. Ett servitutavtal finns som ger ägarna till de härskande fastigheterna möjlighet att röja sådant som förtar utsikten, om fastighetsägaren (staten) inte själv väljer att utföra önskade åtgärder. Fram till 1980-talet brukades området som granplantering, men sedan husen byggdes har området brukats annorlunda. En del i norr ska ha betats med får under en period efter det, men under de sista årtionden har området röjts kontinuerligt istället. Idag består området främst av björksly, med inslag av annan träd- och busksly, t.ex. björnbär. Floran är inte nämnvärd på grund av den långtgående igenväxningsproblematiken. Buskagen nyttjas av småfåglar, vilket troligen är det mest positiva ur naturvårdssynpunkt.

Den mindre delen bokskog öster om området ingår också i servitutet, men ska undantas och bevaras som bokskog enligt servitutavtalet. Därav ingår den delen i delområde 1.1 och sköts som bokskog.

Bevarandemål

Arealen utsiktsservitut ska vara högst 3,2 hektar (drygt 3 ha enligt servitutavtalet). Ur naturvårdssynpunkt vore det bäst att restaurera området till ädellövskog, men servitutavtalet omöjliggör detta. Högre naturvärden i området ska dock eftersträvas. Restaurering till betesmark kan vara en lämplig kompromiss då det ökar naturvärdena i området samtidigt som utsikten över landskapet bibehålls. Sådan åtgärd skulle också minska de kontinuerliga röjningsinsatserna som i dagsläget krävs för att hålla nere trädskiktet. Vid införande av betesdrift ska årlig beteshävd påverka området och det kan kompletteras med slätter där slaget material avlägsnas. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. gammalt fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Hydrologin och näringsstatusen ska vara ostörd och naturlig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur ska förekomma. Träd tillåts inte växa höga, enligt avtal. Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. Äldre och/eller hävdpräglade enbuskar, men även andra värdefulla buskar som t.ex. bärande och blommande buskar, snår och brynbildande buskar ska förekomma. Typiska arter ska finnas och reproducera sig. Främmande och/eller invasiva arter ska inte förekomma

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder:

- Restaurering till betesmark. Restaureringsplan finns framtagen (Röjestål 2004).

Underhållsåtgärder:

- Röjning av sly.
- Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.
- Vid restaurering sköts området som betesmark (samma skötsel som i skötselområde 2).

Delområde 3.2: Väg

Beskrivning

Består av vägarna i naturreservatet.

Bevarandemål

Ska bevaras som väg alternativt återgå till natur i form av betesmark, slåtteräng eller skog.

Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder:

- Inga.

Underhållsåtgärder:

- Väghållaren ansvarar för underhåll av enskild väg.
- Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.

5 Friluftsliv

Naturreservatet är lättillgängligt via promenad och cykel från Östra Karup. Från Båstad är det några kilometer bilväg till naturreservatet. Området omsluts av naturreservatet Hallandsås nordsluttning.

Mål:

- Det ska finnas en informationsskylt som beskriver naturreservatet, se bilaga E.
- Stigarna i nordöstra delen av naturreservatet ska underhållas, se bilaga E.
- Det ska finnas gränsmarkeringar som marker ut naturreservatet i fält.

Skötselåtgärder:

- Informationsskylten, gränsmarkeringarna och stigarna bör ses till regelbundet och underhållas vid behov.

6 Jakt och fiske

Inga inskränkningar finns i jakträtten. Enligt föreskrifterna för reservatet får jakttorn inte uppföras. Jakt eller ökad jakt på vildsvin och hjortvilt bör övervägas om de börjar orsaka skada i reservatet.

7 Utmärkning av naturreservatets gräns

Gränsutmärkning ska utföras enligt Naturvårdsverkets anvisningar snarast efter att beslut om bildande av naturreservat har vunnit laga kraft. Gränsmarkeringar underhålls och förnyas vid behov. Miljövänligt material eftersträvas för gränsutmärkningsstolpar och skyltar.

8 Tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för regelbunden tillsyn av reservatet.

9 Dokumentation och uppföljning

9.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder

Uppföljning av bevarandemål ska ske i enlighet med de anvisningar som Naturvårdsverket utfärdar. Skötseln av naturreservatet följs upp kontinuerligt så att bevarandemål och syfte med naturreservatet uppnås. Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning och avrapportering av skötselåtgärder.

9.2 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare, dock kan uppföljning av bevarandemålen medföra att skötselåtgärder måste anpassas efter ny kunskap.

10 Kostnadsansvar och prioriteringar

Där samhället finansierar skötselåtgärder genom andra insatser, t.ex. miljöersättning, ersättning för restaurering etc. kan inte dessa (eller motsvarande) åtgärder utföras eller finansieras av reservatsförvaltningen.

Tabell 3. Sammanfattning och prioritering av skötselplanens åtgärder. Prioritering inom intervall 1–3 där 1 är högsta prioritet att genomföra.

Skötselåtgärd	Tidpunkt	Skötsel- område	Kostnads- och åtgärdsansvarig	Prioritet	Upplysningar
Markskötsel					
Avverka granbestånd	Snarast	1, 5	Förvaltaren	1	Inga markskador får uppkomma
Röjning av hyggen/gynna ädellövträd	Snarast, därefter vid behov (ca 10 år)	1,5	Förvaltaren	1	Inga markskador får uppkomma
Gallring/röjning för att gynna ädellövträd	Vid behov	1	Förvaltaren	1	Inga markskador får uppkomma
Frihuggning av naturvårdsträd	Vid behov	1	Förvaltaren	2	Inga markskador får uppkomma
Plantering av ädellövträd	Vid behov	1.2, 1.4 & 1.5	Förvaltaren	2	Lokalt material ska användas i möjligaste mån
Röjning av gran	Vid behov	Hela området	Förvaltaren	2	Inga markskador får uppkomma
Bete	Årligen	2	Förvaltaren	1	
Restaurering av betesmark	Snarast	3.1	Förvaltaren	3	Restaureringsplan finns framtagen (Röjstål 2004)
Slätter	Vid behov	2	Förvaltaren	3	Skärande/klippande redskap
Underhållsröjning	Vid behov	Hela området	Förvaltaren	2	Inga markskador får uppkomma
Åtgärder enligt utsiktsservitut-avtalet		3.1	Härskande fastighetsägare	3	Om fastighetsägaren inte själv vill utföra önskad åtgärd, får härskande fastighetsägare utföra det själv
Bekämpning av främmande och/eller invasiva arter	Vid behov	Hela området	Förvaltaren/mark-ägaren	1	
Anläggningar					
Underhåll av informationsskylt	Vid behov	Enligt bilaga E	Förvaltaren	2	
Underhåll av gränsmarkeringar	Vid behov	Hela området	Förvaltaren	3	
Underhåll av stigar	Vid behov	Enligt bilaga E	Kommunen/förvaltaren	2	

11 Rödlistade arter

Tabell 4. Förekomst av:

- signalarter (S), som används för att lokalisera och urskilja skogar med höga naturvärden (Artdatabanken, 2021)
- rödlistade arter uppdelade enligt Artdatabankens kategorier: Nationellt utdöd (RE); Akut hotad (CR); Starkt hotad (EN); Sårbar (VU); Nära hotad (NT); Kunskapsbrist (DD), (Artdatabanken 2020)

Nedanstående artförteckning innehåller 8 rödlistade arter.

Art	Kategori	Inventeringsdatum	Källa/ Uppgiftslämnare
Mossor			
Klippfrullania	S	2021-12-20	Egen observation
Trädporcella	S	2021-12-20	Egen observation
Platt fjädermossa	S	1999-07-19	Artportalen
Trubbfjädermossa	S	2002-03-31	Artportalen
Lavar			
Bokvårtlav	NT	2021-12-20	Egen observation
Rostfläck	S	2021-12-20	Egen observation
Svampar			
Dystersopp	NT	2017-09-02	Artportalen
<i>Hypoxylon petriniae</i>	NT	2017-09-02	Artportalen
Liten stinksvamp	S	2017-09-02	Artportalen
Nätskölding	S	2017-09-02	Artportalen
Kärlväxter			
Ask	EN	2021-12-20	Egen observation
Lundbräsmå	S	1999-07-19	Artportalen
Myskmadra	S	1999-07-23	Artportalen
Månviol	NT		Länsstyrelsen
Skogsalm	CR	2021-12-20	Egen observation
Springkorn	S	1999-07-19	Artportalen
Stor häxört	S	1999-07-19	Artportalen
Strutbräken	S	1999-07-19	Artportalen
Vättersos	S		Länsstyrelsen
Spindlar			
Björntrattspindel	VU	2020-04-18	Artportalen
Fåglar			
Spillkråka	NT	2022-01-23	Egen observation

12 Källor

ArtDatabanken. 2020. *Rödlistade arter i Sverige 2020*. Uppsala: ArtDatabanken SLU.

Artportalen. 2021. Lista av rödlistade- och signalarter i naturreservatet Täppesås 1996–2021. <https://artportalen.se> (Hämtad 2021-12-17).

Fig. 1. Lantmäteriets geodatasamverkan.

Fig. 2. Lantmäteriets geodatasamverkan.

Fig. 3. Buhrmans Skånekarta från 1687.

Fig. 4. Skånska rekognosceringskartan från 1812–1820. Kartblad: I.W.196.

Fig. 5. Ekonomiska kartan från 1919–1920. Hallands läns hushållningssällskap. Kartblad Skottorp.

Fig. 6. Historiska ortofoton, 1960. Flygfoto från 1965. Lantmäteriets geodatasamverkan.

Fig. 7. Flygfoto från 2020. Lantmäteriets geodatasamverkan.

Fritz, Ö & Berlin, G. 2002. Översyn av Hallandsås Nordsluttning. Biologiskt värdefulla områden. Länsstyrelsen Halland & Länsstyrelsen Skåne.

Länsstyrelsen Skåne. 1979. Beslut och skötselplan Tappesås.

Länsstyrelsen Skåne. 2005. Bevarandeplan för Natura 2000-området Hallandsås nordsluttning SE0420283.

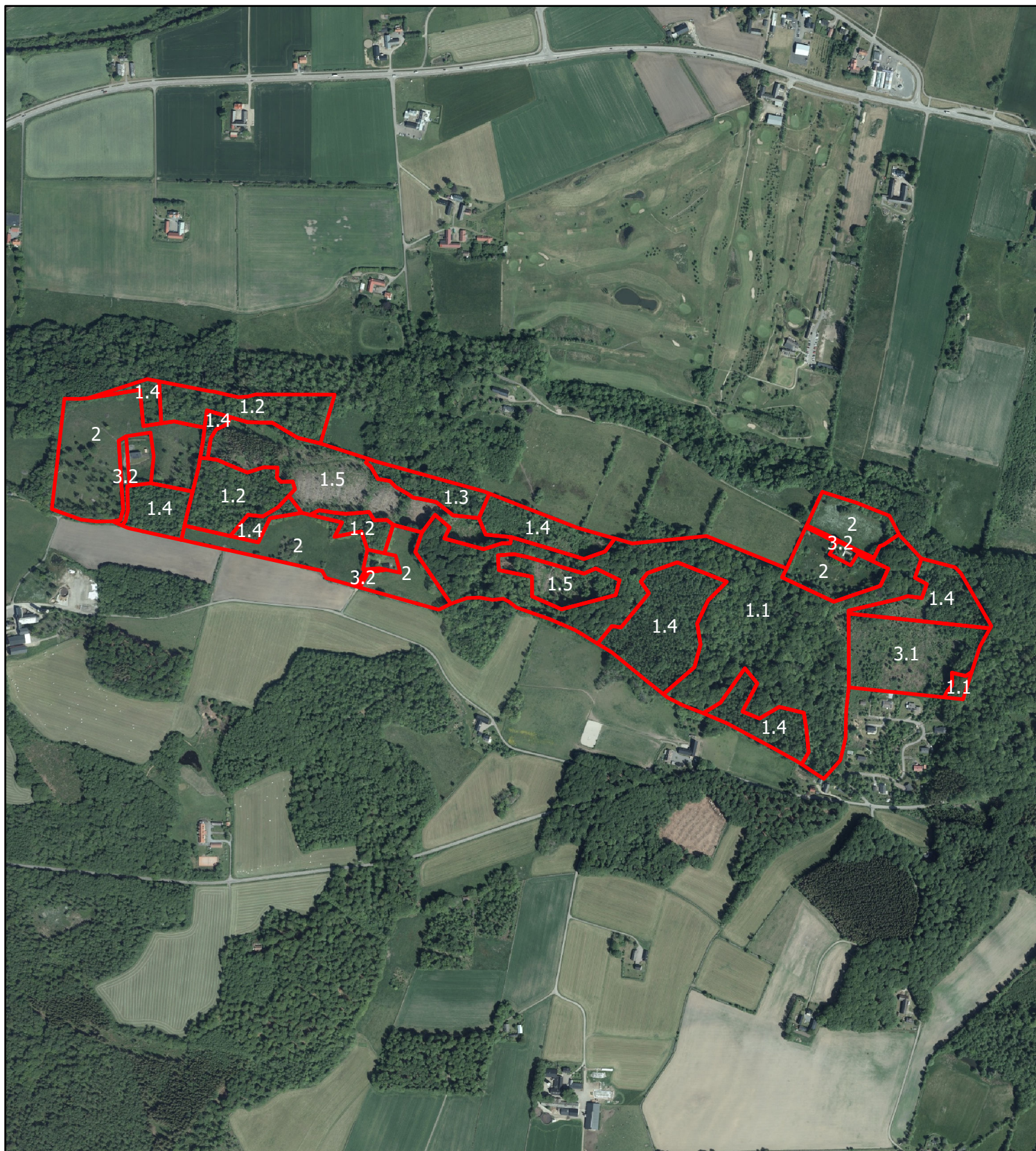
Löfberg, M & Nilsson, J. Länsstyrelsen Skåne. 2014. Vårt värdefulla odlingslandskap – skötselråd för betesmarker.

Naturvårdsverket. 2012. Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd. Mål och åtgärder 2012–2016.

Nitare, J. (red.), 2010. *Signalarter - indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer*. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.

Nitare, J. 2020. Skyddsvärd skog – Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvårdsbedömning. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.

Röjstål, J. 2004. Skötselplan för del av fastigheten 1:5. (Ej fastställt).

Bilaga A, Skötselområdeskarta Naturreservatet Tappesås, Båstads kommun

Länsstyrelsen
Skåne

0 300 Meter

1.1 - Bokskog	1.5 - Granskog/hygge
1.2 - Blandädellövskog	2 - Betesmark
1.3 - Lövsumpskog	3.1 - Utsiktsservitut
1.4 - Ung lövskog	3.2 - Väg

Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Tappesås
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 511-16078-2022

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga B, Natura 2000-områdeskarta Natura 2000-område Hallandsås nordsluttning Båstads kommun

 Natura 2000-gräns

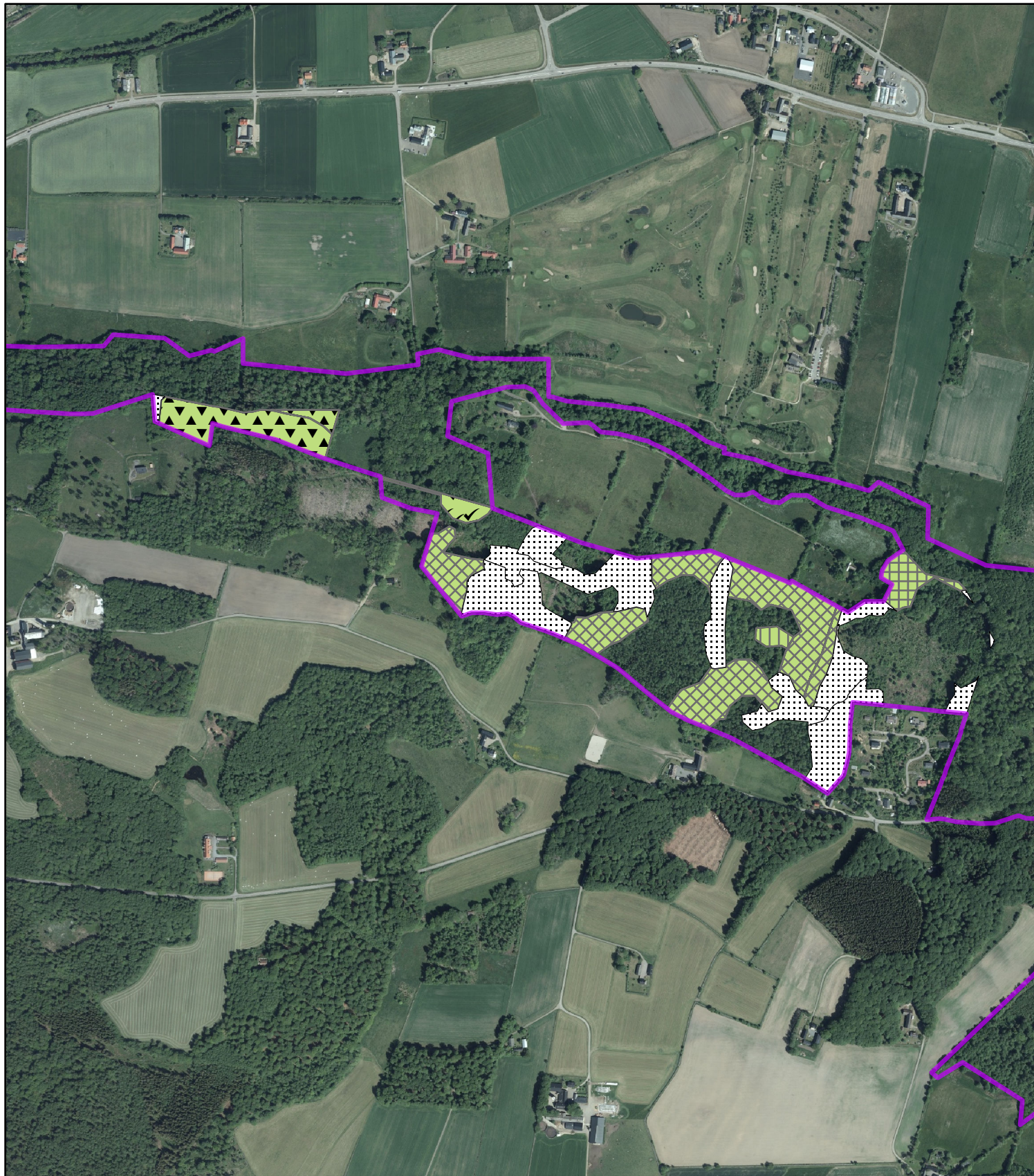

Länsstyrelsen
Skåne

N
0 1 Km

Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Tärpsås
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 511-16078-2022

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga C, Natura 2000-naturtypskarta Naturreservatet Tappesås, Båstads kommun

Länsstyrelsen
Skåne

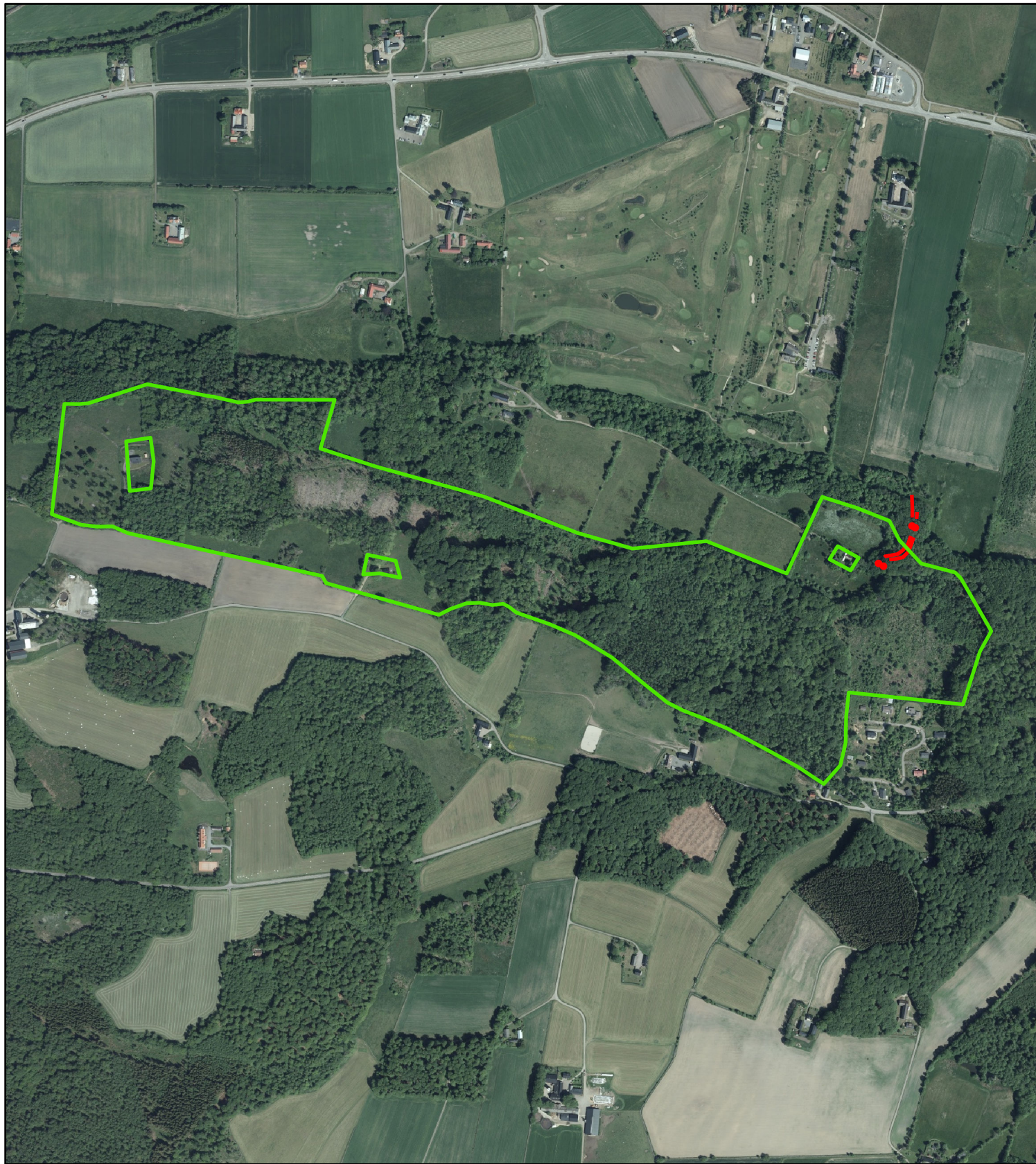

0 300 Meter

9080 - Lövsumpskog	9750 - Svåmlövskog
9110 - Näringsfattig bokskog	Utvecklingsmark
9130 - Näringsrik bokskog	Natura 2000-gräns
9180 - Ädellövskog i branter	

Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Tappesås
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 511-16078-2022

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga D, Fornlämningar Naturreservatet Tappesås, Båstads kommun

- — Fornlämning
- Naturreservatets gräns

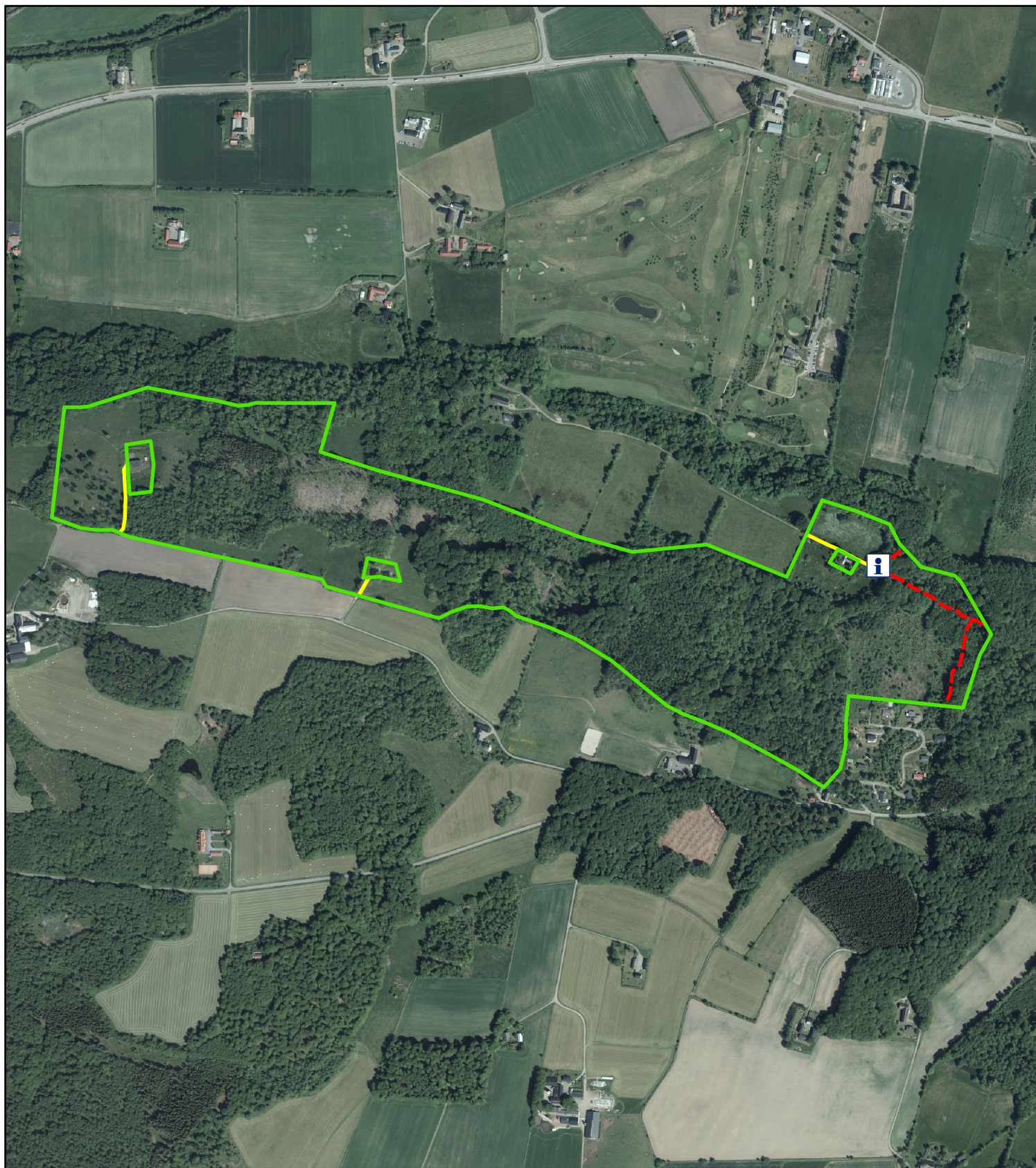
0 100 200 300 Meter

Illustrationskarta till beslut för
naturreservatet Tappesås
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 511-16078-2022

Länsstyrelsen
Skåne

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga E, Friluftslivskarta Naturreservatet Tappesås, Båstads kommun

Länsstyrelsen
Skåne

0 300 Meter

Informationsskylt

--- Stig

— Väg

□ Naturreservatets gräns

Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Tappesås
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 511-16078-2022

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Naturreseptatet Täppesås syftar till att så långt det r möjligt bevara karaktären av vrdad ädellövskog, blandad med kulturmark och med naturskogspartier.

En del av Länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefulla natur- och friluftsområden genom att bilda naturreseptat och upprätta skötselplaner.

Skötselplanen innehåller syftet med naturreseptatet, en markhistorisk beskrivning samt planerad markanvändning, mål och skötselåtgärder fr området. Den innehåller även information om friluftslivet.

**Länsstyrelsen
Skåne**

www.lansstyrelsen.se/skane

Yttrande och Länsstyrelsens svar

Yttrande från Skogsstyrelsen:

Skogsstyrelsen har beretts möjlighet att yttra sig i rubricerat ärende.

Vi ser positivt på att naturvärdena i området skyddas långsiktigt och tillstyrker förslaget till reviderad skötselplan enligt presenterat underlag.

Yttrande från Lunds botaniska förening:

Täppesås bildades som naturreservat år 1979 och 2004 blev området även klassat som Natura 2000 och en bevarandeplan fastställdes år 2005.

Redan i samband med bildandet av naturreservatet beslutades att ädellövskogen skulle bevaras och att granskogsbruket skulle avvecklas succesivt. I nuläget utgörs större delen av naturreservatet av äldre ädellövskog.

Det övergripande målet med naturreservatet är att bevara och utveckla bok- och blandädellövskogar, i en unik miljö med kalkhaltig mark, rännilar, bäckar och branter samt att bevara och utveckla lövsumpskogarna och betesmarkerna i området.

Det framgår rätt tydligt i texten att området inte blivit noggrant inventerat avseende olika artgrupper. Än tydligare framträder detta i formuleringar såsom ”Typiska arter av kärlväxter, mossor och lavar ska förekomma.”

Baserat på dessa underlag blir det svårt för Naturvårdsverket att som det står i texten- ”Uppföljning av bevarandemål ska ske i enlighet med de anvisningar som Naturvårdsverket utfärdar.”

Trots dessa brister är förslagen till skötselplan rimlig.

Några funderingar har undertecknad på vad (S) efter en art i detta sammanhang betyder.

Att par arter anges finnas och att källan uppges vara ”via kommunikation” är ett mycket svagt underlag.

Rent språkligt bör man vara konsekvent i om stor eller liten bokstav används i omnämnandet av olika arter och så är ej fallet i nuvarande text.

Postadress	Besöksadress	Telefon / Fax	Bankgiro	E-post och webb	Sociala medier
205 15 Malmö	Södergatan 5	010-224 10 00 vx	102-2847	skane@lansstyrelsen.se	Facebook: lansstyrelsenskane
291 86 Kristianstad	Ö Boulevarden 62 A	010-224 11 00		www.lansstyrelsen.se/skane	Twitter: @lstskane

Enligt dyntaxa är det rekommenderade svenska namnet för *Acer pseudoplatanus*, tysklönn men det är något som ännu inte slagit igenom på myndigheten.

Länsstyrelsens svar:

Arter som ingår i Skogsstyrelsens lista över signalarter anges med (S). En begreppsförklaring till vad som avses med (S) efter artnamnet har lagts till.

Uppgiftslämnaren av arterna som lämnats via kommunikation är Länsstyrelsen. Skrivningen har specificerats till Länsstyrelsen.

Språkfel har justerats enligt önskemål.

Länsstyrelsen har sen många år tillbaka valt att använda namnet sykomorlönn istället för tysklönn och då båda namnen är accepterade kommer benämningen fortsatt vara sykomorlönn.

Yttrande från [REDACTED] (markägare):

I ert förslag står det på sid 8 "Täppesås 1:21 (del av), Täppesås 1:5". Jag förstår inte detta. Det borde vara tvärtom, dvs "Täppesås 1:21, Täppesås 1:5 (del av)". Det finns två fastigheter Täppesås 1:8 resp Täppesås 1:18 som inte ingår i naturreservatet men de är båda helt "omgivna" av Täppesås 1:21. Hela 1:21 ingår i naturreservatet, se bifogad lantmäterikarta, Täppesås 1:21. På Täppesås 1:5 ingår inte området runt bostaden i naturreservatet (det hade tidigare en egen fastighetsbeteckning – men ingår numera i 1:5).

När det gäller markering av väg, bilaga B är det fel. Vägen som går ner till fastigheten 1:18 går faktiskt igenom hela 1:18. Fastigheten 1:18 består av två delar (M1 och M2) på var sin sida om vägen, se bifogad lantmäterikarta, Täppesås 1:18. Vägen fortsätter sedan norr om 1:18 över beteshagen och in i skogen åt öster, se bifogad lantmäterikarta, Täppesås 1:21. Vägen kallas "traktorgväg". Denna väg var så länge vi ägde 1:21 välskött och det gick enkelt att köra hela vägen genom skogen med traktor och naturligtvis att gå där, motionera och rida. Sedan Staten tog över området 2002 har inget gjorts för att underhålla vägen vilket är "skamligt". Idag är det nästan omöjligt att gå på vägen. Den finns dock och som sådan borde den vara utsatt på samma sätt som ni gjort med väg/stig i bilaga E.

När det gäller skötselplanen i stort för Täppesås 1:5 (den äger vi fortfarande) är den OK. Jag har inga invändningar mot skötselplanen för 1:21, som Staten äger sedan 2002 då de köpte den från oss.

Länsstyrelsens svar:

En skrivning har lagts till enligt önskemål om att del av fastigheten Tappesås 1:5 ingår i naturreservatet. Angående fastigheten Tappesås 1:21 så kvarstår skrivningen då delar av fastigheten ingår i intilliggande naturreservatet Hallandsås nordsluttning enligt fastighetsregistret.

Vägen som går genom fastigheten 1:18 markeras inte ut då fastigheten inte ingår i naturreservatet. Angående traktorvägen så belyser Länsstyrelsen att den inte är avsedd för motortrafik. Den benämns som traktorväg i lantmäteriets fastighetskarta och kommer fortsatt benämnas därefter. Länsstyrelsen har valt att inte markera ut traktorvägar i bilaga E. Mycket utav de höga naturvärdena i området är kopplat till död ved i olika former, så som stående och liggande död ved. Länsstyrelsen är medveten om den begränsande framkomligheten på traktorvägen till följd av bl.a. död ved och har förståelse för besvären det åsamkar. Att hålla traktorvägen öppen och säker för allmänheten kan dock ha negativ påverkan på naturvärdena och föreslås därför inte som åtgärd.

Yttrande från [REDACTED] (ordförande Tappesås Samfällighetsförening):

Vi har för kännedom blivit delgivna rubricerat dokument med Dnr: 511-16078-2022, 1278-205. Vi ifrågasätter att vi som servitutsägare inte anses som sakägare i handläggningen och efterföljande beslutsprocess.

Nedan lämnar vi som härskande fastighetsägare till utsiktsservitutet vårt samlade svar.

Den nu gällande skötselplanen är från 1979 (Dnr 11.111-3889-77) och verkligheten ser annorlunda ut idag, så vi välkomnar pågående genomlysning och uppdatering.

Under avsnitt 4.3 Delområde 3:1 avhandlas det servitutsavtal som finns mellan Staten och de fyra härskande fastigheterna på Tappesås Samfällighet. Under 2003 inleddes en dialog med er handläggare [REDACTED] om hur vi skulle kunna kombinera dels fastighetsägarnas intressen att värna om utsikten såväl som ljusets utbredning, dels naturvårdens intressen.

Denna dialog resulterade i en samsyn kring hur parterna skulle förhålla sig till aktuellt område, vilket stadfästes i ett brev från er [REDACTED] daterat den 18 februari 2008, där det refereras till den skötselplan som upprättats genom de härskande fastigheternas försorg på Länsstyrelsen inrådan. I nämnda brev avslutning bekräftas att vårt framtagna förslag till skötselplan skulle komma att beaktas i det då

pågående arbetet med den reviderade/uppdaterade skötselplanen för Tappesås naturreservat, som nu resulterat i den remitterade planen.

Vi uppfattar det som att de skrivningar som redovisas i det nu remitterade dokumentet i stort sett ligger i linje med den föreslagna skötselplanen för servitutsområdet. Vi saknar dock en tydlig referens till det av oss upprättade förslaget till skötselplan för servitutsområdet (på sid 25 och 28 nämns i svepande ordalag att "restaureringsplan finns framtagen"). Inom berörd Samfällighet har våra insatser för att värna utsikten utgått ifrån vad som regleras av denna.

I det remitterade förslaget föreslås att området som berörs av servitutet restaureras till betesmark. Vi har tidigare erfarenheter av betesdjur för att hålla nere vegetationen på aktuellt område. Detta var omgärdat med fler negativa sidor än positiva. Om Länsstyrelsen har tankar härom, så krävs en nära dialog med de boende på Samfälligheten Tappesås om vilka restriktioner och regelverk som skulle komma att gälla. Frågor som avgränsningar, stängsel, underhåll, rymmande djur,flugor, oljud, begränsad tillgänglighet till området för natur- och friluftsliv måste diskuteras och klarläggas.

Vi är medvetna om att vi, i det förslag till skötselplan som upprättats av oss, föreslår betesdrift som en möjlig del av underhållet men Samfällighetens samlade åsikt om detta 16 år senare har ändrats. Vi föreslår istället att de härskande fastigheterna i servitutavtalet tar på sig ansvaret för att löpande hålla sly nere i området.

Vi noterar att begreppet "Utkikservitut" används i det remitterade dokumentet - är det en felskrivning? Om inte, vad står detta begrepp för? Det begrepp som använts i all dokumentation hittills är "Utsiktsservitut".

På de härskande fastigheternas vägnar (Tappesås 1:8, Tappesås 1:11, Tappesås 1:12, Tappesås 1:13).

Länsstyrelsens svar:

Sändlistan justeras.

En skrivning med förtydligande om vilken restaureringsplan/skötselplan som avses har lagts till i texten samt i referenslistan.

Länsstyrelsen påminner om att servitutsavtalet endast omfattar växtlighet eller anordning som väsentligt förtar utsikten eller solljuset för de härskande fastigheterna och inte annan markanvändning. Restaurering till betesmark är ett förslag i skötselplanen.

Angående förslaget om ansvaret för att hålla sly nere så hänvisar länsstyrelsen till servitutsavtalet: "Högst en gång om året meddelar ägarna till de härskande fastigheterna gemensamt och skriftligt fastighetsägaren till Tappesås 1:5 vilka åtgärder som bör vidtagas för att ej förta utsikt eller solljus. Om fastighetsägaren ej själv ombesörjer önskade åtgärder får ägarna till de härskande fastigheterna själv ombesörja åtgärderna. I vilket fall som helst skall ägarna till de härskande fastigheterna stå för alla kostnader (t.ex. avverkningskostnader), medan eventuella intäkter (t.ex. intäkter av virke) tillfaller fastighetsägaren till Tappesås 1:5." Observera att området som omfattas av servitutsavtalet tillhör fastigheten Tappesås 1:21 idag och inte Tappesås 1:5. Om samfälligheten så önskar har Länsstyrelsen möjlighet att upprätta ett separat skötselavtal.

Skrivningen "utkikservitut" har justerats till "utsiktservitut".

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Om du vill överklaga Länsstyrelsens beslut ska du skriva till regeringen, Miljödepartementet. Observera dock att du ska skicka överklagandet till skane@lansstyrelsen.se eller Länsstyrelsen Skåne, Miljöavdelningen, 205 15 MALMÖ.

Tid för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet**. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades**.

Innehåll

Överklagandet ska vara skriftligt. I överklagandeskrivelsen ska du ange:

- vilket beslut du överklagar, beslutets datum och ärendenummer (diarienummer),
- på vilket sätt du vill att beslutet ska ändras,
- er adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- eventuella handlingar eller annat som stödjer er mening.

Ytterligare upplysningar

Behöver ni veta mer om hur ni ska göra kan ni ringa till Länsstyrelsen, telefon 010-224 10 00 (växel).

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd

Postadress	Besöksadress	Telefon / Fax	Bankgiro	E-post och webb	Sociala medier
205 15 Malmö	Södergatan 5	010-224 10 00 vx	102-2847	skane@lansstyrelsen.se	Facebook: lansstyrelsenskane
291 86 Kristianstad	Ö Boulevarden 62 A	010-224 11 00		www.lansstyrelsen.se/skane	Twitter: @lstskane